

DORUČOVANIE V KONKURZNOM KONANÍ

S ohľadom na subsidiárne použitie Civilného sporového poriadku v konkurznom konaní je pre ústavnú udržateľnosť postupu súdu nevyhnutný záver, že ak je dlžník pri podaní návrhu na vyhlásenie konkurzu zastúpený advokátom, okresný súd je povinný doručovať výzvu na odstránenie väd návrhu na vyhlásenie konkurzu advokátovi. V prípade doručenia tejto výzvy výlučne dlžníkovi je doručenie neúčinné a základné právo dlžníka podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je porušené.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 53/2023 z 9. mája 2023)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **PACK SLOVAKIA s. r. o.**, Bieloruská 56, Bratislava, IČO 31 357 661, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Bartoš, s. r. o., Martina Granca 44, Bratislava, IČO 52 262 821, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Peter Bartoš, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I č. k. 31 K 18/2022-75 zo 4. novembra 2022 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 31 K 18/2022-75 zo 4. novembra 2022 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava I č. k. 31 K 18/2022-75 zo 4. novembra 2022 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** sťažovateľke nahradiť trovy konania v sume **530,86 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :**I.****Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci**

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 10. januára 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) uvedeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté

uznesenie, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľke náhradu trov konania.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 53/2023-14 zo 7. februára 2023 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka je účastníčkou konania o vyhlásenie konkurzu na okresnom súde pod sp. zn. 31 K 18/2022 v postavení navrhovateľky.

4. Sťažovateľka podala prostredníctvom svojho právneho zástupcu 22. apríla 2022 okresnému súdu návrh dlžníka na vyhlásenie konkurzu podľa § 11 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“) z dôvodu predĺženia.

5. Sťažovateľka bola od podania návrhu na vyhlásenie konkurzu zastúpená Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Bartoš, s. r. o.

6. Aj napriek tomu, že sťažovateľka mala zástupcu na celé konanie a okresný súd mal doručovať písomnosti len zástupcovi, okresný súd zástupcovi nedoručoval.

7. Išlo o uznesenie okresného súdu č. k. 31 K 18/2022-71 z 26. septembra 2022, ktorým okresný súd vyzval sťažovateľku na odstránenie nedostatkov návrhu, a to doloženie podkladov preukazujúcich pluralitu veriteľov a doplnenie poznámok k poslednej riadnej účtovnej závierke, a o uznesenie okresného súdu č. k. 31 K 18/2022-75 zo 4. novembra 2022 o odmietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu, ktorým okresný súd odmietol návrh z dôvodu, že sťažovateľka neodstránila nedostatky návrhu, na ktorých odstránenie bola vyzvaná.

8. Odmietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu je konateľ sťažovateľky vystavený hrozbe sankcie podľa § 11 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii v podobe zmluvnej pokuty za porušenie povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu včas, ako aj hrozbe zodpovednosti za škodu spôsobenú nepodaním návrhu na vyhlásenie konkurzu podľa § 11a ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

9. Sťažovateľka upozornila okresný súd na nesprávnosť doručovania a navrhla okresnému súdu, aby v konaní pokračoval.

10. Reakciou okresného súdu na predmetné upozornenie bolo doručenie uznesenia okresného súdu č. k. 31 K 18/2022-71 z 26. septembra 2022 a napadnutého uznesenia právneho zástupcovi sťažovateľky 9. decembra 2022.

II.

Argumentácia sťažovateľky

11. Podstatou argumentácie sťažovateľky je to, že podľa jej názoru napadnuté rozhodnutie je arbitrárne a nepreskúmateľné z dôvodu, že okresný súd v konkurznom konaní nedoručoval písomnosti právneho zástupcovi sťažovateľky aj napriek tomu, že to bola jeho povinnosť.

12. V prípade, ak má strana zástupcu s plnomocenstvom pre celé konanie, je súd povinný všetky písomnosti doručovať len tomuto zástupcovi. Zástupca je totiž oprávnený na všetky úkony, ktoré môže v konaní urobiť strana.

13. Z uvedeného dôvodu – z dôvodu nesprávneho doručovania písomností okresným súdom sťažovateľka nemohla odstrániť nedostatky návrhu na vyhlásenie konkurzu a vo veci sa vyjadriť. Sťažovateľka, spoliehajúc sa na zastúpenie v konaní a na doručovanie písomností zástupcovi, nereagovala na výzvu okresného súdu na odstránenie nedostatkov návrhu, keďže bola vo veci zastúpená a mal sa vyjadriť jej zástupca, ktorého na tieto úkony splnomocnila. Sťažovateľka nie vlastnou vinou nemohla odstrániť nedostatky návrhu. V dôsledku nedoručenia výzvy na odstránenie nedostatkov návrhu zástupcovi sťažovateľky okresný súd odmietol návrh sťažovateľky na vyhlásenie konkurzu.

14. Sťažovateľka poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 9 Cdo 124/2021 zo 16. júna 2021, podľa ktorého *„ak je strana zastúpená advokátom, je povinnosťou súdu doručiť rozsudok do vlastných rúk advokátovi strany. Zároveň podľa zákona o e-Governmente je súd povinný doručovať písomnosti advokátovi do elektronickej schránky advokáta, aby bolo doručenie rozsudku účinné.“*

15. Sťažovateľka argumentovala aj rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 6 Sžo 226/2010 z 28. septembra 2010, z ktorého vyplýva, že *„v prípade, ak má účastník zástupcu so plnomocenstvom pre celé konanie, všetky písomnosti, vrátane predvolania na pojednávanie, súd doručuje len tomuto zástupcovi. Zástupca je totiž oprávnený na všetky úkony, ktoré môže v konaní urobiť účastník.“*

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

16. Na výzvu ústavného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti reagoval predseda okresného súdu, ktorý v podaní č. k. 1SprV/123/2023 z 27. februára 2023 uviedol, že predmetná vec napadla okresnému súdu 22. apríla 2022, keď bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie zákonnej sudkyňi JUDr. Zuzane Hlistovej do senátu 31 K. Z obsahu súdneho spisu sp. zn. 31 K 18/2022 je zrejmé, že okresný súd vo veci konal priebežne. Vzhľadom na to, že návrh dlžníka nebol podaný kvalifikovane, dlžník bol výzvou z 26. septembra 2022 vyzvaný na odstránenie väd v zmysle § 14 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Výzva bola doručená dlžníkovi 12. októbra 2022. Následne po márnom uplynutí lehoty na odstránenie väd bol návrh na vyhlásenie konkurzu odmietnutý uznesením č. k. 31 K 18/2022-75 zo 4. novembra 2022. Uznesenie o odmietnutí bolo doručené dlžníkovi 10. novembra 2022.

17. Vo vyjadrení predsedu okresného súdu sa ďalej uvádza, že vzhľadom na obsah podanej ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie spočívajúce v nesprávnom doručovaní písomností tunajším súdom je nutné prisvedčiť námietke sťažovateľky, že okresný súd pri doručovaní nepostupoval správne, ak nedoručil súdne zásielky právnenému zástupcovi dlžníka. Podľa vyjadrenia zákonnej sudkyne JUDr. Zuzany Hlistovej k uvedenému pochybeniu došlo z dôvodu jej nadmerného zaťaženia ako zákonného sudcu. V súčasnosti je JUDr. Zuzana Hlistová ako zákonná sudkyňa pridelená do oddelení 31 K, 31 R, 31NcKR, 31Odk, 31 Ods,

31Odi s celkovým počtom nevybavených vecí 911 a do oddelení obchodného registra 48CbR, 48Exre, 48Nsre, 48Pok s celkovým počtom nevybavených vecí 2400. Nadmerný počet vecí a neúmerný tlak pri ich vybavovaní potom vytvára priestor na pochybenia a prietáhy v konaní, čo, samozrejme, nemožno dať na vrub účastníkovi konania. Uvedený stav v agendách vznikol v dôsledku dlhšie trvajúcej nečinnosti v oddeleniach z objektívnych dôvodov v období rokov 2018 – 2021, keď oddelenia neboli riadne obsadené a veci boli prerozdelené medzi sudcov sporovej agendy.

III.2. Replika sťažovateľky:

18. Sťažovateľka na výzvu ústavného súdu reagovala na vyjadrenie predsedu okresného súdu podaním zo 14. apríla 2023, v ktorom uviedla, že okresný súd vo svojom vyjadrení prisvedčil námietke sťažovateľky, že pri doručovaní nepostupoval správne, ak nedoručil súdne zásielky právnomu zástupcovi dlžníka. Z toho je preto zrejmé, že okresný súd napadnutým uznesením porušil označené práva sťažovateľky.

19. Z dôvodu nesprávneho doručovania písomností okresným súdom právny zástupca sťažovateľky nemohol odstrániť nedostatky návrhu na vyhlásenie konkurzu a vo veci sa vyjadriť. Právny zástupca sťažovateľky nie vlastnou vinou nemohol odstrániť nedostatky návrhu. Sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť preto, aby konateľ sťažovateľky nebol vystavený hrozbe sankcie podľa § 11 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii v podobe zmluvnej pokuty za porušenie povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu včas, ako aj hrozbe zodpovednosti za škodu spôsobenú nepodaním návrhu na vyhlásenie konkurzu podľa § 11a ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

20. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti, keďže na základe podania okresného súdu, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce zo súdneho spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, súhlas okresného súdu s upustením od ústneho pojednávania a skutočnosť, že sťažovateľka tiež súhlasila s upustením od ústneho pojednávania, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

21. Podstatou argumentácie sťažovateľky je námietka porušenia označených základných práv uznesením okresného súdu č. k. 31 K 18/2022-75 zo 4. novembra 2022 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, tým, že okresný súd nedoručoval výzvu na odstránenie väd návrhu na vyhlásenie konkurzu a napadnuté uznesenie právnomu zástupcovi sťažovateľky, ale priamo dlžníkovi, v dôsledku čoho neboli odstránené nedostatky návrhu a návrh na vyhlásenie konkurzu bol okresným súdom odmietnutý.

22. Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým uznesením okresného súdu, aby v kontexte jeho obsahu vyhodnotil obsah námietok prezentovaných sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti. Zároveň posúdil zlučiteľnosť obsahu napadnutého uznesenia a postupu, ktorý predchádzal

jeho vydaniu, s limitmi vyjadrenými v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sa namieta. Inými slovami, posudzoval ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia.

23. V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia sa uvádza, že okresný súd po posúdení návrhu a jeho príloh konštatoval, že návrh na vyhlásenie konkurzu nespĺňa všetky predpísané náležitosti, a preto v súlade s § 14 zákona o konkurze a reštrukturalizácii uznesením č. k. 31K/18/2022-71 z 26. septembra 2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť 12. októbra 2022, sťažovateľke uložil doplniť návrh o poznámky k poslednej riadnej účtovnej závierke a vyzval ju na preukázanie plurality veriteľov. Výzva okresného súdu bola sťažovateľke doručená 12. októbra 2022 (bod 2 uznesenia).

24. V uznesení okresného súdu sa ďalej uvádza, že sťažovateľka ani na výzvu okresného súdu neodstránila vady návrhu na vyhlásenie konkurzu na jej majetok v príslušnej lehote, preto okresný súd rozhodol o odmietnutí návrhu v zmysle § 14 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii a zároveň rozhodol o vrátení preddavku vo výške 1 500 eur vzhľadom na skutočnosť, že k vyhláseniu konkurzu nedošlo v dôsledku odmietnutia návrhu (body 8 a 9 uznesenia).

25. V súvislosti s vymedzeným predmetom ústavnej sťažnosti považuje ústavný súd za potrebné zvýrazniť, že podľa § 196 zákona o konkurze a reštrukturalizácii ak tento zákon neustanovuje inak, na začatie konkurzného konania, na konkurzné konanie, na začatie reštrukturalizačného konania, na reštrukturalizačné konanie a konanie o oddlžení sa primerane použijú ustanovenia zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“).

26. Podľa § 110 ods. 1 CSP platí, že ak má strana zástupcu so splnomocnením na celé konanie, doručuje sa písomnosť len tomuto zástupcovi. Písomnosť sa doručuje aj strane, ak strana má osobne v konaní niečo vykonať alebo ak o tom súd rozhodne s ohľadom na povahu veci. Výzva na zaplatenie súdneho poplatku, ako aj procesné poučenia vydané súdom sa doručujú iba zástupcovi.

27. V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci bolo predmetom konania pred okresným súdom rozhodovanie o odmietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu z dôvodu neodstránenia väd návrhu, pričom výzva na odstránenie väd návrhu bola okresným súdom doručená sťažovateľke, a nie jej právnomu zástupcovi.

28. Zo spisu okresného súdu doručeného ústavnému súdu, ktorý sa vzťahuje na konkurzné konanie, vyplýva, že návrh na vyhlásenie konkurzu bol okresnému súdu doručený 22. apríla 2022. Vzhľadom na to, že návrh na vyhlásenie konkurzu nebol podaný kvalifikovane, dlžník (nie právny zástupca dlžníka) bol okresným súdom 26. septembra 2022 vyzvaný na odstránenie väd v zmysle § 14 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Výzva bola doručená dlžníkovi 12. októbra 2022. Následne po márnom uplynutí lehoty na odstránenie väd bol návrh na vyhlásenie konkurzu okresným súdom odmietnutý napadnutým rozhodnutím. Uznesenie o odmietnutí bolo doručené dlžníkovi 10. novembra 2022.

29. Ústavný súd zastáva názor, že v rámci civilného konania platí pravidlo, že ak má účastník konania zástupcu s plnomocenstvom pre celé konanie, je súd povinný doručovať písomnosti

tomuto zástupcovi, a preto ak má účastník zástupcu s plnomocenstvom pre celé konanie, je doručovanie iba účastníkovi neúčinné.

30. Z vyjadrenia predsedu okresného súdu navyše vyplýva, že prisvedčil námietke sťažovateľky o nesprávnom postupe okresného súdu pri doručovaní, keď tento nedoručil súdne zásielky právnomu zástupcovi dlžníka, s právne irelevantným zdôvodnením chyby nadmernou zaťaženosťou zákonnej sudkyne.

31. Vzhľadom na to, že okresný súd, ktorý rozhodoval o odmietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu z dôvodu neodstránenia väd návrhu, nedoručoval výzvu na odstránenie väd návrhu právnomu zástupcovi dlžníka, ale namiesto toho doručoval túto výzvu výlučne dlžníkovi (sťažovateľke), v dôsledku čoho právny zástupca dlžníka nemohol odstrániť vady návrhu a okresný súd následne z tohto dôvodu napadnutým rozhodnutím odmietol návrh na vyhlásenie konkurzu, ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením okresného súdu č. k. 31 K 18/2022-75 zo 4. novembra 2022 došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

32. Ústavný súd na záver konštatuje, že s ohľadom na subsidiárne použitie ustanovení Civilného sporového poriadku v konkurznom konaní platí, že ak je dlžník v konkurznom konaní pri podaní návrhu na vyhlásenie konkurzu zastúpený advokátom, okresný súd je povinný doručovať výzvu na odstránenie väd návrhu na vyhlásenie konkurzu advokátovi dlžníka. V prípade doručenia tejto výzvy výlučne dlžníkovi je toto doručenie neúčinné.

33. Keďže ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bolo potrebné zároveň v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodnúť o zrušení napadnutého uznesenia a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľky aj vrátiť vec v zmysle § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku tohto nálezu).

34. Po zrušení napadnutého uznesenia a vrátení veci na ďalšie konanie bude okresný súd povinný doručiť výzvu na odstránenie väd návrhu právnomu zástupcovi dlžníka a opätovne rozhodnúť o návrhu na vyhlásenie konkurzu, pričom bude viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

V.

Trovy konania

35. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 530,86 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

36. Návrh na priznanie trov právneho zastúpenia ústavný súd posudzoval podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľke priznal trovy právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2023 v sume 208,67 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý

úkon právnej služby za rok 2023 v sume 12,52 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), a to zvýšil o 20 %, keďže právny zástupca sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty. Celková suma náhrady trov konania predstavuje sumu 530,86 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

37. Sťažovateľka si uplatnila aj náhradu trov konania za repliku k vyjadreniu predsedu okresného súdu. Ústavný súd nepriznal sťažovateľke náhradu trov konania za repliku k vyjadreniu predsedu okresného súdu z dôvodu, že právny zástupca sťažovateľky v tomto podaní v podstate iba zopakoval skutočnosti už skôr uvedené v ústavnej sťažnosti, ktoré preto nemali vplyv na rozhodnutie ústavného súdu vo veci samej (bod 4 výroku tohto nálezu).

38. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.